

buur
kracht.

de bewezen kracht van buren

- **buurteams in actie:** inspirerende voorbeelden
- **betrek bewonersinitiatieven op tijd en blijvend:** houd grip op participatie
- **Bleskensgraaf** bewijst dat een goede samenwerking mogelijk is
- **Helga van Leur:** elke duurzame keuze telt

resultaten
de nationale
buurkracht
monitor 2025

inhoud

- 3** van goede bedoelingen naar echte samenwerking
- 6** Helga van Leur
- 8** inwoners aan zet in Bleskensgraaf
- 11** Vijfhuizen laat zien hoe buurkracht werkt
- 12** structurele samenwerking werpt vruchten af
- 15** buurtteams Beilen en Westerbork
- 16** inspirerende acties
- 20** de nationale buurkracht monitor 2025
- 31** buren met buurkracht: Kloetinge
- 32** buurkracht academie: samenwerken met bewonersinitiatieven kun je leren
- 34** samen sterk voor sterke buurten

Dit magazine is een uitgave van Stichting Buurkracht. Met dit magazine delen we inspirerende verhalen uit buurten, praktische kennis over bewonersparticipatie en de resultaten van 'de nationale buurkracht monitor 2025'.

Tekst en beeld Buurkracht

Vormgeving Haagsblauw - Den Haag

Drukwerk Grafia - Pijnacker

Met dank aan alle buurtteams, bewoners, gemeenten en partners die hun verhaal met ons wilden delen.

(c) 2025 Stichting Buurkracht. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de auteur.

van goede bedoelingen naar echte samenwerking

‘De nationale buurkracht monitor’, het jaarlijkse onderzoek van Buurkracht onder gemeenten en bewoners, laat een zorgwekkende trend zien: de samenwerking tussen gemeenten en bewonersinitiatieven staat onder druk.

Terwijl gemeenten achter hun bureau plannen smeden, staan betrokken buurtbewoners al in de actiestand. Roel Woudstra, directeur van Buurkracht, ziet dit als een gemiste kans: “Gemeenten werken hard aan het Warmteprogramma en andere plannen. Ze onderstrepen daarin het belang van participatie, maar vinden het lastig om bewoners écht te betrekken. Zonde, want bewonersinitiatieven zetten al concrete stappen en kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van deze plannen!” In de tussentijd blijft het onderlinge vertrouwen dalen. Bewoners ervaren dat hun stem onvoldoende wordt gehoord, terwijl gemeenten worstelen met de vraag hoe zij participatie op een

effectieve manier kunnen organiseren. Vragen die hierbij steeds urgenter worden: Wat zijn de oorzaken van deze kloof? En nog belangrijker: hoe lossen we dit samen op?

Van papier naar praktijk

Hoewel gemeenten in hun beleidsstukken het belang van bewonersparticipatie benadrukken, blijkt de uitvoering in de praktijk een stuk lastiger. Op papier klinkt het veelbelovend, maar in werkelijkheid komt participatie moeilijk van de grond. Bewoners worden nog te vaak pas betrokken als de plannen al vastliggen, waardoor zij het gevoel krijgen dat hun inbreng slechts een formaliteit is.

“Bewoners ervaren dat hun stem onvoldoende wordt gehoord, terwijl gemeenten worstelen met de vraag hoe zij participatie op een effectieve manier kunnen organiseren.”

Financiële middelen spelen hierbij ook een belangrijke rol. Gemeenten hebben vaak moeite om flexibel met budgetten om te gaan, terwijl bewonersinitiatieven juist afhankelijk zijn van ondersteuning om echt impact te maken. “Zonder budget gebeurt er niets. Er moet iemand zijn die actief de verbinding zoekt met bewonersinitiatieven”, stelt Roel. “Dit vraagt om een participatiebudget dat losstaat van thematische subsidies, zodat initiatieven breed en duurzaam kunnen worden ingezet. Bewonersinitiatieven verdienen een structurele plek binnen gemeentelijke plannen. Het vereist lef om daarop te vertrouwen, maar het levert zoveel op.”

Bouw aan een langdurige samenwerking
Maak de overstap van losse, eenmalige acties naar een duurzame samenwerking die niet gebonden is aan een specifiek thema. Door continu in gesprek te zijn met bewonersinitiatieven, kun je jaarlijks beter afstemmen welke plannen bijdragen aan beleidsdoelstellingen. Er zijn op dit onderwerp gelukkig ook lichtpuntjes. Sommige gemeenten creëren functies die specifiek gericht zijn op de verbinding met bewonersinitiatieven. Roel benadrukt het belang van een proactieve aanpak: “Zorg ervoor dat ambtenaren naar buiten mogen, kunnen én willen. Dit vraagt ook om een interne cultuurverandering. Je kunt bewoners

niet zomaar ‘aanzetten’. Het opbouwen van vertrouwen kost tijd en aandacht. Bovendien moet er ruimte zijn om fouten te maken. Voor zowel ambtenaren als bewoners is deze samenwerking nieuw, en alleen door te experimenteren kunnen we samen leren en groeien.”

Bleskensgraaf is hier een mooi voorbeeld van, zie pagina 8

Een brede blik zorgt voor meer verbinding

Roel: “Hoewel de energietransitie een belangrijk thema blijft, merken we dat bewoners soms sneller in beweging komen bij andere onderwerpen, zoals vergroening, klimaatadaptatie of sociale activiteiten. Duurzaamheid staat zeker op de agenda, maar soms is een ander type actie of thema nodig om burens enthousiast te maken om samen aan de slag te gaan.”

Die inzichten werden in 2024 bevestigd, toen Buurkracht in samenwerking met de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel, Leeuwarden, Rotterdam en Zaanstad tegelijkertijd 12 buurtteams wierf en activeerde. Een waardevolle en leerzame ervaring, waarvan we onze inzichten graag delen.

Grootschalige structurele samenwerking, zie pagina 12

“Betrokken bewoners zijn er, maar hebben een gemeente nodig die hen ziet.”

Samenwerken

Een belangrijk inzicht is dat we via andere kanalen en thema's vaak bewoners bereiken die anders buiten beeld blijven, maar wél willen meedoen. Roel: “Onze buurtteamleden zijn gemotiveerd, zitten vol goede ideeën en willen echt aan de slag. Dit is niet alleen waardevol voor de buurt zelf, maar ook voor de samenwerking met wijkmakelaars, wijkcoördinatoren en andere belangrijke stakeholders. Ook bij hen moeten we vertrouwen opbouwen. We nemen hun rol niet over, maar kunnen juist samen meer bereiken voor de buurt.”

Vertrouwen is de sleutel tot succes!

De monitor laat zien dat succesvolle initiatieven vaak steunen op een sterke verbinding tussen gemeenten en bewoners. Een cruciale factor hierin is de rol van een ‘mediator’ – een

onafhankelijke partij zoals Buurkracht of een vergelijkbare organisatie. Roel: “Je kunt ons zien als de brug tussen gemeente en bewoners. We begrijpen hoe de gemeente werkt, maar spreken ook de taal van de bewoners. Doordat we de bewoners helpen om zich goed te organiseren wordt het makkelijker om de samenwerking tussen gemeente en het initiatief te versterken. En dit leidt ertoe dat Buurkracht na verloop van tijd minder intensief nodig is.”

Samenwerken kun je leren,
zie pagina 32

Een film waarin iedereen een rol heeft

Roel vervolgt: “Zie het als een film. De gemeente is de regisseur. Ze heeft een visie voor de buurt en bepaalt de grote lijnen

van het verhaal. De gemeente faciliteert, stelt kaders en zorgt voor de middelen om de productie mogelijk te maken. Maar een film maak je niet alleen. De bewoners zijn de scenarioschrijvers en de hoofdrolspelers. Zij brengen het verhaal tot leven, geven het kleur en betekenis. Door actief mee te denken, ideeën aan te dragen en samen de koers te bepalen, zorgen zij ervoor dat het echt hún film wordt. En achter de schermen zorgen wij ervoor dat alles soepel verloopt. Je kunt Buurkracht dan ook zien als de producent.”

Wat als we niets doen?

Vertrouwen opbouwen kost tijd. Als de samenwerking niet verbetert, dreigt stagnatie. De boodschap van Buurkracht is duidelijk: maak werk van participatie. Dit betekent niet alleen plannen maken, maar vooral bewoners opzoeken, mee samenwerken, en (langdurig) ondersteunen. Roel: “En voor bewonersinitiatieven geldt ga het gesprek aan met je burens, kijk waar hun wensen en behoeften zitten. Blijf je kracht inzetten en de verbinding zoeken met andere bewoners en de gemeente. Dit is het moment om de kans te pakken om echt mee te doen, mee te beslissen en het verschil te maken.” De energietransitie en andere maatschappelijke uitdagingen vragen om betrokken bewoners. Die bewoners zijn er, maar ze hebben een gemeente nodig die hen ziet, hoort en ondersteunt. Roel sluit optimistisch af: “Start gewoon, ga het gesprek aan en durf fouten te maken.”

elke duurza

Sinds haar vertrek als weervrouw bij RTL in 2017 zit Helga van Leur bepaald niet stil. Tegenwoordig zet zij haar expertise in om voorlichting te geven over klimaatverandering en te pleiten voor een duurzamere levensstijl. “Als we willen behouden wat we hebben, moeten we aan de bak.”

Lentedagen in februari, neerslagrecords, hagelbuien in de zomer – de weersextremen die zich jaar na jaar opstapelen, onderstrepen voor Helga dat we ons gedrag moeten aanpassen. **“Het is belangrijk om weer in balans met de aarde te gaan leven. Met wat die ons te bieden heeft aan grondstoffen, aan voedsel, aan energie. Dat kán, daar ben ik optimistisch over.** Maar we moeten er wel wat voor doen, en ook sommige dingen voor laten.

me keuze telt

En dat vinden we best ingewikkeld. Want ons brein is heel erg ingesteld op het hier en nu, en minder op de lange termijn. Bovendien zitten we vast in een systeem. Als je boodschappen doet, kun je bijvoorbeeld nauwelijks om plastic verpakkingen heen. En in een huurwoning ben je beperkt in je mogelijkheden om je huis energiezuiniger te maken.”

Bewuste keuzes

Voor haarzelf is duurzaam leven ook nog een zoektocht. “Denk aan kleding, voor mijn werk niet onbelangrijk. Maar ik denk er wel over na: is het duurzaam? Is het in Nederland geproduceerd? Heb ik het echt nodig? Kan ik er een ander een plezier mee doen als ik het zelf niet meer draag? Vliegen, ook zoïets. Ik vind het fantastisch boven in de wolken, en heb een aantal keren zakelijk gevlogen om onderzoek te doen naar weersystemen. Privé vlieg ik bijna nooit, ik heb enorme vliegschaamte. En als ik het doe, weeg ik bewust af: hoe kan ik binnen deze keuze mijn CO₂-uitstoot alsnog beperken? Hoe kan ik dit compenseren? Zo probeer ik in alles bewuste

keuzes te maken. *Mijn huis heb ik al vroeg laten isoleren en voorzien van zonnepanelen.* Ik rijd een elektrische auto - een rib uit mijn lijf, maar ik had het ervoor over. Ik eet vaker vegetarisch. Perfect is het niet, maar dat hoeft ook niet. Van gedragspsycholoog Reint Jan Renes heb ik geleerd: ‘Je kunt beter inconsequent iets goed doen, dan consequent fout.’ En zo is het.”

Heel veel druppels

Het gaat haar om de wíl om te veranderen en het besef dat het nodig is. En dat ziet ze overal, bij bijeenkomsten in het land en bij partijen die ze in haar werk ontmoet. “Natuurlijk zit ik in een bubbel met veel gelijkgestemden, en zie ik dat er ook een groep is die nog in de weerstand zit. Die misschien het overzicht niet heeft, of andere dingen belangrijker vindt. Of denkt: mijn bijdrage is een druppel op de gloeiende plaat. Maar zoals laatst iemand bij een bijeenkomst treffend zei: ‘Van heel veel druppels alcohol kun je ook zwaar bezopen raken.’ Ik ben ervan overtuigd dat als de

Donderdag 17 april 2025 was Helga dagvoorzitter bij het evenement Samen sterk met buurkracht.

Daar komen jaarlijks bewonersinitiatieven en gemeenten bij elkaar om van elkaar te leren, elkaar te inspireren en te kijken naar de manier waarop succesvol kan worden samengewerkt aan thema's zoals de energietransitie.

groep welwillenden gewoon aan de slag gaat, ontwikkelingen in gang zet, acties opzet en dingen voor elkaar krijgt, de groep die nog niet zo graag wil, zich uiteindelijk ook aansluit. ***Klein beginnen, en van onderop, in de eigen omgeving. Precies wat bij Buurkracht ook gebeurt.*** Geweldig dat burens met elkaar projecten opzetten om hun leefomgeving te verbeteren. De energie die daarin zit, daar word ik heel blij van.”

inwoners aan zet in Bleskensgraaf

Een mooi voorbeeld van wat langdurige samenwerking tussen bewoners en gemeente teweeg kan brengen, tekent zich af in Bleskensgraaf, een van de 20 kernen in de gemeente Molenlanden. Het dorpssteam dat hier in 2022 aan de slag ging met het thema aardgasvrij, heeft de afgelopen drie jaar bergen verzet. En ontwikkelt zich inmiddels tot heuse energiecoöperatie Bles2032. Kartrekker Jan Boele: “De gemeente faciliteert onze activiteiten perfect.”

Bij het ontstaan van het dorpssteam speelde de gemeente een belangrijke – faciliterende – rol. “Wij hadden onze transitievisie warmte opgesteld, en stonden voor de vraag: hoe nu verder”, vertelt Jordy Venderbos, adviseur duurzaamheid en energietransitie van de gemeente Molenlanden. “De raad had ons de mooie opdracht meegegeven om de handschoen in de samenleving te leggen. Om samen met bewoners aan het werk te gaan. We hebben Buurkracht toen gevraagd om dat proces op gang te helpen, met Bleskensgraaf als pilot. Maar niet voordat ik eerst gepolst had bij Jan en Marja de Vries, die heel actief zijn in dit dorp, of ze hiervoor openstonden. Zij reageerden positief, waarna Floris Baggerman van Buurkracht contact met hen heeft opgenomen. Zo is de bal gaan rollen.”

Mix aan talenten

Al snel bleek dat naast Jan en Marja nog veel meer Bleskensgravers mee wilden denken en helpen om het dorp verder te brengen in de energietransitie. “In onze eerste gesprekken met Floris hebben we een

A photograph of a man in a blue jacket standing at the front of a room, speaking into a microphone. He is facing a group of people seated in rows of yellow chairs. The room has a high, vaulted wooden ceiling with exposed beams and a large window on the right side. A projector screen is visible behind the speaker, displaying the text 'BLES2032' and 'enkomst sgraaf'.

“We zijn heel bewust bezig geweest met bouwen aan vertrouwen.”

lijstje opgesteld van mensen in het dorp van wie we dachten: die willen misschien meedoen. Daarbij hebben we op aanraden van Floris ook gekeken naar diversiteit: er waren mensen bij met technische kennis, maar bijvoorbeeld ook met financiële, organisatorische en communicatiekennis. En tot onze verrassing zeiden ze allemaal ja.” Zo stond er vanaf de start een flink dorps team met een ideale mix aan talenten. Een team dat bruiste van energie, en de koe bij de horens pakte. “We hebben een dorpsplan opgesteld en vier sporen uitgezet: vergisting van mest naar biogas, energieneutraal bedrijventerrein, opslag van energie én inwonersacties. Op al die sporen timmeren we aan de weg.”

Zwaan kleef aan

De activiteiten van het dorps team zijn in het dorp niet onopgemerkt gebleven. Al helemaal niet sinds het team de deuren langs gaat om

dorpsgenoten persoonlijk te informeren. Over wat het dorps team doet en vooral hoe ze hun huis energiezuiniger kunnen maken. En dat ze bijvoorbeeld advies kunnen krijgen van een energiecoach die de gemeente beschikbaar stelt. Ook daarvoor al hield het dorps team medebewoners op de hoogte, onder andere via dorpsbijeenkomsten. En ondertussen bleef het zwaan-kleef-aaneffect niet uit: het team bestaat inmiddels uit 35 enthousiaste Bleskensgravers.

Ideale samenwerking

Bij dit alles is samenwerking met de gemeente een belangrijke pijler. “Vanaf het begin hebben we voortdurend contact gezocht met de gemeente, zowel bestuurlijk als ambtelijk”, zegt Jan. “We hebben elkaar keihard nodig en doen alles in nauwe afstemming. Samen krijgen we voor elkaar wat we als dorps team of gemeente alleen veel moeilijker van de grond zouden krijgen. Denk aan de inzet van energiecoaches, of beleidsaanpassingen waardoor wij sneller kunnen opschalen. Andersom helpen wij de gemeente om beleid te maken dat aansluit bij wat wij nodig hebben. We hebben de ideale samenwerking gevonden.”

Bouwen aan vertrouwen

Zo’n goede samenwerking is niet vanzelfsprekend. Jordy: “We zijn heel bewust bezig geweest met bouwen aan vertrouwen. In de algemene beeldvorming sta je tegenwoordig als gemeente meestal al met 2-0 achter. Voor ons was dat een extra reden om Buurkracht in te schakelen, als onafhankelijke partij – dat heeft goed gewerkt. Maar we zijn ook al snel met de wethouder erbij in gesprek gegaan met een paar mensen in het dorps team waar toch wat argwaan zat vanuit het verleden. Zo hebben we de angel eruitgehaald en konden we met een schone lei beginnen – en verder werken aan de vertrouwensband. Want dat vertrouwen is essentieel om vooruit te komen.”

Samenwerken met vertrouwen: tips van Jordy en Jan

- Is er onderhuids wantrouwen? Ga dan in een vroeg stadium hierover het gesprek aan: waar komt het vandaan? Hoe kunnen we hier een streep onder zetten? Zo voorkom je dat ongenoegen blijft sluimeren.
- De handschoen in de samenleving leggen betekent voor de gemeente ook: loslaten. Dat is lastig, want je weet van tevoren niet wat er uitkomt. Ga vooral ook niet van tevoren bedenken wat eruit moet komen; dan wordt het nog moeilijker. Vertrouw op het oordelingsvermogen van inwoners.
- De oplossing die technisch het meest voor de hand ligt, is niet altijd de eerste keuze van inwoners. Dan is het verstandig om draagvlak boven techniek te stellen. Want de oplossing waar draagvlak voor is, krijg je wél voor elkaar.

Vijfhuizen laat zien hoe buurkracht werkt

In Vijfhuizen heeft Buurkracht de werkgroep duurzaamheid van Vereniging Dorp Vijfhuizen geholpen om buurtbewoners te enthousiasmeren voor hun acties. Dankzij ondersteuning van Buurkracht ontstonden er maar liefst drie buurtteams. Zij gingen elk met een eigen thema aan de slag: groene daken en warmtepompen. Het derde team ontwikkelde een spel, zie ook pagina 17. De onderwerpen kwamen uit een vragenlijst die in het dorp was verspreid.

Elk team pakte het op zijn eigen manier aan. Zo regelde team 'Groene daken' een aantrekkelijk collectief aanbod, organiseerde het warmtepompteam een informatieavond met beslisboom, en leerden bewoners via een spel hoe je zonnestroom slim inzet.

De aanpak draaide vooral om bewustwording, ontmoeting en het delen van kennis. En met resultaat: meer betrokkenheid, concrete acties en volop energie voor de toekomst.

LEES HET HELE
VERHAAL

***“We zijn enthousiast
over wat we hebben
bereikt. Dit is nog
maar het begin.”***

Henk Looijen, initiatiefnemer

structurele samenwerking werpt vruchten af

Om de energietransitie te versnellen, moeten bewoners in beweging komen. Niet alleen de mensen die intrinsiek gemotiveerd zijn, maar ook die miljoenen anderen die minder urgentie voelen. In buurten waar participatie goed van de grond komt, treedt vaak een sneeuwbaaleffect op.

Precies wat je als gemeente wil, maar om zo'n samenwerking met bewoners naar de hele gemeente uit te breiden, ontbreekt het al snel aan capaciteit en middelen. Buurkracht werkte een aanpak uit die hier een oplossing voor biedt. De bewezen Buurkracht-buurtaanpak wordt nu tegelijkertijd in twaalf buurten en met driejarige ondersteuning uitgevoerd in de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel, Leeuwarden, Rotterdam en Zaanstad.

Van losse initiatieven naar blijvende betrokkenheid

Door in te spelen op wat bewoners belangrijk vinden en te luisteren naar hún wensen, kunnen gemeenten hun vertrouwen winnen. Wat gebeurt er als je gelijktijdig in nauwe samenwerking met de gemeente verschillende buurtinitiatieven start? De buurtteams actief met elkaar in contact brengt en elkaar laat inspireren? Met subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en cofinanciering van de deelnemende gemeenten zijn we nu anderhalf jaar bezig.

Inzicht in de gemeente

Om inzicht te krijgen in waar kansen liggen om bewoners te betrekken bij de energietransitie, organiseerde Buurkracht voor gemeenten en stakeholders een zogenaamde 'Routekaart-sessie'. Naast 'harde data' als bouwjaar, type woningen en energielabels, zoomen we in op 'de menselijke energie'. Waar zitten de 'sterke schouders'; mensen die graag het initiatief nemen en willen verduurzamen. Maar ook: hoe ervaren mensen zélf hun leefomgeving? Wat houdt hén bezig?

De menselijke energie

Deze uitkomsten geven aanknopingspunten om niet alleen de juiste mensen in de wijken te bereiken, maar ook om hen in hun kracht te zetten. Zo krijg je zicht op wat hen bezighoudt en wat zij nodig hebben om niet alleen zelf in beweging te komen, maar ook hun buurtgenoten hierin mee te nemen. Met als uiteindelijk doel om de energietransitie van onderaf vorm te geven. Daarbij draagt de sessie bij aan het creëren van draagvlak binnen de gemeente en het leggen van verbanden tussen afdelingen op verschillende niveaus.

***Buurkracht bereikt
en activeert bewoners
die gemeenten
vaak niet aan tafel
hebben***

Op zoek naar enthousiaste bewoners

Het begint met het vinden van actieve bewoners die in hun buurt het voortouw willen nemen. Daarbij spelen wijkmakelaars en wijkregisseurs van de gemeente een belangrijke rol, maar ook het maatschappelijk middenveld. Een goede voorbereiding kost tijd. Succesvolle community building vraagt om een aanpak met minimaal vier maanden opstarttijd en langdurige aanwezigheid om vertrouwen op te bouwen.

Nieuwe gezichten via andere kanalen

Deze bestaande structuren bieden mooie ingangen om in contact te komen met betrokken bewoners. Het afgelopen jaar is gebleken dat het Buurkracht lukt om via andere kanalen, zoals online campagnes, ook nieuwe gezichten rond de tafel te krijgen. Intensieve aanwezigheid in de wijken zorgt er ook voor dat actieve bewoners die hun buurt duurzamer, groener, socialer of mooier willen maken Buurkracht zelf pro-actief benaderen.

Zichtbaarheid binnen de gemeente

De zichtbaarheid is ook belangrijk op het gemeentehuis. Het blijkt niet altijd eenvoudig om de interne organisatie van de gemeente in beweging te krijgen. Een duidelijke interne rolverdeling is belangrijk. Om bewonersparticipatie goed van de grond te krijgen, zijn ook andere afdelingen dan alleen duurzaamheid of energie nodig. Wil je bouwen aan een duurzame samenwerking en de energietransitie van onderaf laten slagen? Dan zul je deze vanaf verschillende thema's moeten aanvliegen. Dat is nodig om echt op te kunnen schalen.

Verschillen binnen gemeenten

Start je met verschillende buurtteams en wil je optimaal profiteren van het vliegwiel? Zorg voor zoveel mogelijk clustering en zo min mogelijk verspreiding binnen de gemeente. Dit versterkt de samenwerking tussen initiatieven en vergroot de impact. En wacht als gemeente op het juiste moment om in te stappen. Bouw het vertrouwen langzaam op.

De eerste acties

In de betrokken gemeenten zijn de gevormde buurtteams in meer of mindere mate actief. Afvalprikken blijkt een slimme sociale activiteit om in contact te komen met veel burens. Maar ook groene daken, pluktuinen en warmtepompen zijn acties waar verschillende buurtteams mee aan de slag zijn.

Samen leren in de praktijk

Bij dit project wordt niet alleen gewerkt aan impact in de buurt, maar ook aan kennisontwikkeling. Via drie leerlijnen wordt geleerd op verschillende niveaus. Allereerst werkt Buurkracht aan het verbeteren van haar aanpak door deze grootschalig in de praktijk te testen en continue te evalueren. Daarnaast leren de deelnemende gemeenten van elkaars ervaringen en aanpakken tijdens intervisiebijeenkomsten. Tot slot wordt de methodiek wetenschappelijk onderzocht door de TU Delft. Promotie- en masteronderzoek zorgen voor een stevige theoretische onderbouwing van de aanpak. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige manier van werken.

VOLG UPDATES VAN HET
PROJECT VIA LINKEDIN

buurteams Beilen en Westerbork bundelen krachten en boeken succes

Wat begon als twee losse initiatieven in Beilen en Westerbork, groeide uit tot een inspirerende samenwerking. Beide dorpen wilden hun burens helpen met verduurzaming, maar het was voor allebei de eerste keer. Dankzij buurtbegeleider Marjan Hendriks vonden de teams elkaar en besloten ze samen op te trekken.

In 2023 startten ze afzonderlijk met een vloerisolatieactie. Wilko Everts van buurtteam Westerbork: “Wij wilden niet al te moeilijk beginnen.” Het ging nog makkelijker toen bleek dat het nabijgelegen dorp Beilen al offertes had opgevraagd. Wilko: “We hebben vervol-

gens gebruik gemaakt van elkaars kennis.” De samenwerking en het succes smaakte naar meer: in 2024 sloegen ze de handen ineen voor een glasisolatieactie. Zo konden ze efficiënter te werk gaan en meer bewoners bereiken. Ruim 100 huishoudens deden mee!

Voorbeeld voor andere gemeenten

Ook de gemeente Midden-Drenthe is enthousiast over de samenwerking. Marten Huizinga, beleidsmedewerker Energiebesparing: “We zijn ontzettend trots op het resultaat dat deze enthousiaste buurtteamleden hebben behaald met hun glasactie.” De gemeente nodigde Buurkracht en het buurtteam uit om tijdens een Warmtetour over hun ervaringen te vertellen. Marten: “De warmtetour was bedoeld om bewoners van andere kernen te informeren, inspireren en motiveren om te gaan verduurzamen. Dat je dit niet alleen hoeft te doen, maar ook samen met je burens kunt oppakken leverde enthousiaste reacties op.” Wilko beaamt: “Samen is niet alleen makkelijker maar ook leuker. En laat je vooral inspireren door andere buurtteams. Je hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden.” Marten besluit: “Petje af voor het behaalde resultaat!”

“Meer handen maken licht werk, en samen heb je meer reuring. Dat brengt de actie onder de aandacht en zorgt voor betere resultaten.”

Wilko

LEES HET HELE
VERHAAL

inspirerende acties

Niet iedereen haakt meteen aan op verduurzamen. Soms helpt het om eerst de onderlinge band in de buurt te versterken. Hier een paar leuke ideeën.

gemeente Rotterdam **buurt 110-Morgen**

Groenschouw: *“Een wandeling door de buurt om samen kansen voor meer groen te ontdekken”*

Buurtteamlid Kristel Bruijtel: “Het is mijn wens de natuur in mijn wijk te versterken, te zorgen voor meer biodiversiteit en te zorgen dat er robuuste bufferzones zijn waar de natuur zijn gang mag gaan en in verbinding staat met andere natuur in de stad. Met hulp van Buurkracht brengen we bewoners bij elkaar, delen we kennis en starten we projecten om onze wijk groener te maken. Stap voor stap bouwen we aan een gezonde en fijne leefomgeving in 110-Morgen.”

LEES HET HELE
VERHAAL

gemeente Sint-Michielsgestel buurt Westerbroek

Warmtewandeling: *“Met een warmtecamera laten zien waar warmte uit woningen lekt”*

Samen met een energiecoach gingen burens op stap om warmtebeelden te maken. Door bij verschillende typen huizen stil te staan, kregen bewoners al snel een beeld waar er warmte uit de woningen lekt. Na afloop van de wandeling ontstond, onder het genot van warme chocolademelk, het idee om samen te kijken wat de mogelijkheden zijn om samen een isolatie-actie te organiseren. Daar is het buurtteam nu hard mee bezig.

gemeente Haarlemmermeer dorp Vijfhuizen

Bordspel ‘61 zonne-energieke dagen’: *“Geen spijt, maar extra profijt van je zonnepanelen”*

Het buurtteam energie uit Vijfhuizen merkte dat er bij hun burens een ‘gevoel van spijt’ speelde over hun zonnepanelen door de naderende afschaffing van de salderingsregeling. Ze ontwikkelden een spel, waarin spelers moeten proberen om zelf opgewekte zonnestroom zoveel mogelijk direct te gebruiken. Ze speelden dit met dertig burens die inzicht kregen in hun energieverbruik en hoe ze de rentabiliteit van hun zonnepanelen konden verhogen.

LEES HET HELE
VERHAAL

gemeente Oosterhout dorp Den Hout

Regentonactie: *“Bewoners motiveren om met een kleine stap bij te dragen aan het verduurzamen van hun omgeving”*

In Den Hout wilden bewoners aan de slag met waterbesparing en een groenere leefomgeving. Ze startten een regentonactie, resultaat: meer dan 150 regentonnen werden met korting besteld. Het team pakte door: twee maanden na de succesvolle regentonactie zat de zaal van Dorpshuis Den Brink vol met meer dan 50 enthousiaste Houtenaren die interesse hadden in glasisolatie.

LEES HET HELE
VERHAAL

gemeente Nieuwegein wijk Vreeswijk

DorpsQuiz over energie: *“Op een speelse manier aandacht vragen”*

Hoe betrek je mensen positief bij een onderwerp als duurzaam van het gas af? Samen met WarmVreeswijk, een bewonersinitiatief dat onderzoekt hoe Vreeswijk zo duurzaam mogelijk van het aardgas af kan, organiseerde het buurtteam een DorpsQuiz voor de buurt. De quiz bestond uit verschillende vragenrondes rondom het thema Energie(k) Vreeswijk. Vijfentwintig mensen kwamen op de quiz af, het was niet alleen leerzaam maar ook heel gezellig! Het organiseren van een quiz is een leuke manier om bewustzijn te creëren rond een thema en zorgt voor sociale verbondenheid.

gemeente Zaanstad buurt Willis

Afvalprikken: “Een laagdrempelige manier om kennis te maken en te vertellen wat je voor de buurt wilt”

Om bekendheid te geven aan wie ze zijn en welke plannen ze hebben deed Buurkracht Willis Groen mee aan de Landelijke Opschoondag. Buurteamlid Flip van der Hulst: “Wij willen niet alleen onze wijk groener maken, maar ook de verbinding tussen burens vergroten. Door samen aan de slag te gaan, krijg je dingen voor elkaar.”

LEES HET HELE
VERHAAL

de nationale buurkracht monitor 2025

gemeenten verliezen grip op bewonersparticipatie plannen stapelen zich op, maar draagvlak brokkelt af

Dit blijkt uit 'de nationale buurkracht monitor 2025'.
Lees hier de resultaten, conclusies en aanbevelingen.
Een stevige boodschap, maar het is nog niet te laat.

Dit is een onderzoek van Buurkracht uitgevoerd door Djoera Eerland.
De getoonde quotes zijn anonieme reacties van deelnemers aan het onderzoek.

Actieve buurtbewoners en hun ‘kracht in de buurt’ spelen een onmisbare rol bij het slagen van de energietransitie.

Hun betrokkenheid:

- Leidt tot **betere plannen**, omdat de input komt van mensen die daadwerkelijk wonen en leven in de wijk en weten wat er écht nodig is
- Zorgt ervoor dat **meer mensen gaan meedoen** en stappen zetten om te verduurzamen
- **Versnelt het proces**, je kunt hiermee bezwaarprocedures – soms tot aan de Raad van State toe – voorkomen
- Helpt het **vertrouwen** tussen overheid en bewoners te herstellen, door ruimte te bieden voor dialoog en invloed
- Creëert **mede-stand(ers)** door samen plannen te maken, in plaats van weerstand door plannen op te leggen

Ook het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) onderstreept dit in hun publicatie ‘Betrokken burgers – onmisbaar voor een toekomstbestendige leefomgeving’ (maart 2023):

‘Meer dan ooit is duidelijk dat het zonder burgerbetrokkenheid niet gaat lukken. Beleid wordt inhoudelijk beter van burgerbetrokkenheid en burgerbetrokkenheid is essentieel voor de ontwikkeling van rechtvaardig en legitiem beleid. Burgerbetrokkenheid kan kortom een cruciale rol spelen bij het maken en uitvoeren van beleid voor de grote leefomgevingsopgaven.’

In de ‘kabinetsvisie op burgerbetrokkenheid bij de energietransitie’ staat deze rol als volgt omschreven:

‘Inzet is dat de overheid veel meer samen met burgers doelen en kaders stelt en uitvoert. Dat kan door beter rekening te houden met hun zorgen, wensen, ervaringen en voorkeuren. Burgers moeten daarvoor goed vertegenwoordigd zijn in een open,- transparant en procedureel rechtvaardig proces.’

Naast het belang van burgerparticipatie is de rol van gemeenten zelf cruciaal: zij zijn aangewezen als regisseur van de energietransitie in buurten, wijken, dorpen en steden.

Gemeente en actieve bewoners hebben elkaar dus hard nodig om de energietransitie te doen slagen. Maar hoe staat het nu met hun samenwerking? Is er een verandering te zien ten opzichte van de vorige monitor, een jaar geleden?

In februari 2025 vroegen we gemeenteambtenaren en actieve bewoners in heel Nederland hoe zij aankijken tegen hun samenwerking in de energietransitie. Ruim 200 actieve bewoners en 100 gemeenten vulden de vragenlijst in. De vragenlijsten vormen een spiegel van elkaar: bewoners en gemeenten kregen dezelfde vragen zodat hun antwoorden direct vergeleken kunnen worden.

Het resultaat is een aardig inkijkje in de ‘stand van het land’ én de verschillen in beoordeling door gemeenten en bewoners. Bovendien biedt het waardevolle inzichten hoe de samenwerking verder kan verbeteren.

“Ik probeer ze vooral ook de kracht van de eigen inwoners te laten benutten, want er wonen heel veel mensen in de wijk die deskundig zijn vanwege hun dagelijks werk. Zet die kracht ook in.”

een actieve bewoner

samenwerking & waardering: gelijk op papier, anders in praktijk

Op papier zijn gemeenten en bewoners het aardig met elkaar eens: de samenwerking krijgt van beiden een 6,1. Maar wie verder kijkt dan het cijfer, ziet dat het gezamenlijke rapportcijfer mooier lijkt dan het is. Want hoewel de uitkomst gelijk is, blijkt uit de verdiepende antwoorden een ander verhaal: een structurele kloof in beleving, ervaring en waardering.

Bewoners voelen zich nog vaak buitenspel gezet. Hun ideeën komen te laat aan bod, invloed is beperkt en ondersteuning is onvoldoende. Slechts één op de vijf bewonersinitiatieven krijgt structurele hulp. Terwijl gemeenten aangeven dat ze welwillend zijn, is die intentie nog onvoldoende vertaald naar actie.

“Dat we structureel betrokken worden bij ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzame gemeente en gemeenschap in al haar facetten.”

een actieve bewoner

De score op de ‘samenwerkingsladder’ benadrukt dit verschil. Gemeenten staan gemiddeld op trede 3,1 “de basis is gelegd”, terwijl bewoners blijven steken op 2,4: “eerste stappen gezet”. Ook inhoudelijk waarderen gemeenten de samenwerking structureel hoger dan bewoners, vooral als het gaat om betrokkenheid, invloed en communicatie.

En die kloof groeit. Waar in 2024 nog sprake was van een lichte opwaartse lijn, laat de monitor van 2025 een daling zien. Bewoners geven op bijna alle aspecten lagere scores dan vorig jaar. Gemeenten ook, zij het in mindere mate. Het lijkt erop dat de drukte binnen gemeenten, door bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet en nieuwe warmteprogramma's, ten koste is gegaan van de aandacht voor bewonersparticipatie. Dit zien we ook terug in het rapportcijfer voor proactief en vroegtijdig betrekken bij plannen. Bewoners geven op dit belangrijke aspect slechts een 4,6, de laagste score van alle onderliggende aspecten.

Toch is er ook licht. Als bewoners wél betrokken worden, waarderen ze dat. De enige voldoende die bewoners geven (5,6) gaat over de mate waarin hun inbreng wordt meegenomen in plannen. Dat laat zien: meedoen werkt, als het serieus gebeurt.

De conclusie? Er is nog veel te doen. Het wantrouwen zit diepgeworteld. Dat is in jaren opgebouwd en verdwijnt niet in drie jaar. Gemeenten en bewoners zijn het erover eens dat samenwerking nodig is. Nu nog zorgen dat die samenwerking écht volwaardig wordt – en meer is dan alleen een gezamenlijke nipte voldoende.

vertrouwen & partnerschap: fragiel evenwicht, grote verschillen

Samenwerking zonder vertrouwen is als bouwen op drijfzand. En precies dat blijkt een van de grootste uitdagingen in de energietransitie. 'De nationale buurkracht monitor 2025' laat zien dat het onderlinge vertrouwen tussen gemeenten en bewoners niet alleen laag is, maar ook verder daalt.

Voor het eerst geven beide groepen de samenwerking een onvoldoende op dit punt: bewoners een 4,7 en gemeenten een 5,2. Vooral opvallend is dat bewoners al jaren structureel minder vertrouwen ervaren – en dit jaar zelfs hun laagste scores tot nu toe geven.

Het gebrek aan vertrouwen weerspiegelt zich ook in het gevoel van ongelijkheid in de samenwerking. Gemeenten omschrijven hun relatie met bewonersinitiatieven vaak als een partnerschap: 40% ziet zichzelf als gelijkwaardige samenwerkingspartner. Maar bij bewoners ligt dat percentage fors lager, op slechts 25%. Veel bewoners herkennen zich eerder in een afstandelijke of transactionele relatie: er is contact, maar geen gelijkwaardigheid.

Dat verschil in beleving maakt het lastig om samen te leren en te experimenteren. Terwijl dat in deze complexe transitie juist essentieel is. Het vraagt van gemeenten om niet alleen te zenden of te informeren, maar om ruimte te bieden voor dialoog, co-creatie en nieuwe oplossingen. En het vraagt van bewoners om die ruimte ook te durven pakken.

De monitor laat zien dat het idee van een gezamenlijk leerproces wel gedragen wordt, maar de praktijk nog achterblijft. Gemeenten geven zichzelf een 6,4 voor vernieuwend samenwerken, bewoners slechts een 4,9. Ook hier: intentie en praktijk lopen niet in de pas.

Toch zijn er aanknopingspunten. Beide partijen erkennen dat het vertrouwen moet groeien. En bewoners geven aan dat hun vertrouwen toeneemt als de gemeente drie dingen doet:

- actief het gesprek aangaan,
- duidelijke kaders schetsen,
- én concrete ondersteuning bieden.

Kortom: vertrouwen is geen abstracte emotie, maar het resultaat van helder, eerlijk en betrokken handelen.

***“De één (gemeente)
moet leren loslaten en
de ander (bewoners) leren
om te vertrouwen en
eigenaarschap omarmen.”***

een gemeente

ondersteuning & rolverdeling: wie doet wat – en met welke middelen?

Een sterke samenwerking vraagt niet alleen om goede wil, maar ook om een duidelijke verdeling van rollen, verantwoordelijkheden en middelen. De monitor laat zien dat dit nog vaak ontbreekt.

Zowel gemeenten als bewoners geven lage scores als het gaat om de mate waarin doelen, activiteiten en rolverdeling goed zijn vastgelegd. Gemeenten geven een 5,3 en bewoners een 4,7. In de praktijk komt dat neer op veel onduidelijkheid: wie trekt de kar, wie ondersteunt, en hoe structureel is die steun?

Een veelgehoorde frustratie van bewonersinitiatieven is dat zij het gevoel hebben alles alleen te moeten doen. Ze draaien op vrijwilligers, hebben beperkte middelen, en krijgen vaak pas steun als ze al halverwege zijn. Terwijl de energietransitie juist vraagt om langdurige inzet, organisatiekracht en continuïteit. Dan is het niet genoeg om 'eenmalig een subsidie te verstrekken' of 'informatie op de website te zetten'.

Structurele ondersteuning is schaars: slechts één op de vijf bewonersinitiatieven geeft aan langdurig ondersteund te worden. Gemeenten willen wel, maar geven aan dat het ontbreekt aan capaciteit en kennis. Die knelpunten worden bovendien versterkt door de vele beleidsopgaven die tegelijkertijd spelen, zoals de warmteprogramma's en de implementatie van de Omgevingswet.

De samenwerking wordt daardoor te vaak 'ad hoc'. Bewonersinitiatieven missen een vast aanspreekpunt, weten niet goed waar ze terecht kunnen en ervaren versnippering binnen de gemeente. Tegelijkertijd zien we dat waar wél doelen, activiteiten en rolverdeling zijn vastgelegd, dit een duidelijk positief effect heeft op de samenwerking en acceptatie van uitkomsten.

Een goede samenwerking vraagt dus niet alleen om beleid, maar om organisatie. En om het besef dat bewonersinitiatieven niet alleen een 'partij aan de zijlijn' zijn, maar een essentiële schakel in de uitvoering van beleid.

“Ik zou graag financiële steun voor een betaalde parttime coördinator krijgen. We draaien nu helemaal op vrijwilligers.”

een actieve bewoner

gemeenten denken, bewoners doen – maar wie verbindt het geheel?

De tijd dringt: 2030 komt dichterbij. Gemeenten staan onder druk om klimaatdoelstellingen te halen. Ze maken beleid, plannen en programma's. Maar in de praktijk blijft de uitvoering vaak achter. Tegelijkertijd zijn bewonersinitiatieven al volop bezig. Zij verduurzamen woningen, organiseren acties en vergroenen buurten.

'De nationale buurkracht monitor 2025' laat zien dat hier een kloof zit. Gemeenten richten zich vooral op beleidsvorming en zijn druk met een stortvloed aan plannen (KIA, NIP, SPUK LAI, warmteprogramma's, SMP, WUP's) en nieuwe wetgeving (WGIW, WCW, Omgevingswet etc). Bewonersinitiatieven pakken juist het nu aan – praktisch, zichtbaar, direct.

Beide partijen ervaren knelpunten. Gemeenten missen capaciteit en kennis. Bewoners kampen met een gebrek aan middelen en menskracht, missen urgentie en een duidelijke visie bij de gemeente. Het gevolg: goede bedoelingen, maar beperkte samenhang. Beleidsvorming en uitvoering sluiten onvoldoende op elkaar aan.

Toch is de potentie enorm. Als gemeenten bewonersinitiatieven vroeg betrekken, hun lokale kennis benutten en hen ondersteunen in uitvoering, ontstaat een krachtige combinatie. Dan worden klimaatdoelen niet alleen plannen op papier, maar acties in de straat.

“Idealiter zou de gemeente proactiever in de samenwerkingen zitten. Dit is op dit moment echter capacitair niet mogelijk met de opgave die er ligt.”

een gemeente

conclusies

Samenwerking tussen gemeenten en bewonersinitiatieven staat onder druk

‘De nationale buurkracht monitor 2025’ schetst een zorgelijk beeld: gemeenten en bewonersinitiatieven erkennen dat ze elkaar nodig hebben, maar in de praktijk blijft de samenwerking stroef. Het onderling vertrouwen neemt af, de samenwerking krijgt lagere scores dan vorig jaar en bij de aanpak van de klimaatdoelstellingen voor 2030 werken gemeenten en bewonersinitiatieven grotendeels langs elkaar heen. Toch zijn beide partijen positief over de toekomst.

De algemene waardering voor de samenwerking daalt van een 6,4 naar een 6,1. Gemeenten gaven zichzelf vorig jaar nog een iets hoger cijfer dan bewoners, maar nu scoren beide groepen even laag.

Alle onderliggende aspecten van de samenwerking scoren lager dan vorig jaar en bewoners geven - op één na - alles een onvoldoende.

Het onderling vertrouwen is nog verder gedaald. Voor het eerst geven ook gemeenten zichzelf een onvoldoende (5,2). Bewoners missen daadkracht bij de gemeente en voelen zich niet gehoord.

Klimaatdoelen 2030: gemeenten en bewonersinitiatieven werken langs elkaar heen.

Waar gemeenten zich vooral richten op beleidsvorming en lange termijnplannen, zijn bewonersinitiatieven al volop bezig met concrete acties.

Dit leidt tot een kloof in de samenwerking:

- Gemeenten maken plannen, maar de uitvoering blijft achter.
- Bewonersinitiatieven voeren energiebesparingsacties uit, wekken duurzame energie op en vergroenen hun buurt, maar missen aansluiting bij gemeentelijk beleid.

Beide partijen ervaren obstakels:

- Gemeenten willen wel structureler samenwerken, maar worden belemmerd door **gebrek aan capaciteit en kennis**. De druk van complexe beleidsontwikkelingen leidt tot een interne focus.
- Bewonersinitiatieven kampen met **beperkte middelen en menskracht** en missen een duidelijke visie bij de gemeente.
- Bovenal hebben bewonersinitiatieven behoefte aan een **proactieve gemeente** die het contact opzoekt, het gesprek aangaat en hen serieus neemt.

Toekomstbeeld positief

Ondanks deze uitdagingen is het toekomstbeeld hoopgevend:

- 90% van de gemeenten en tweederde van de bewonersinitiatieven is positief gestemd over de toekomst.
- Ze verwachten dat de samenwerking de komende jaren verbetert en willen zich daar actief voor inzetten.

algemene waardering

6,1

Op basis van de gegeven scores is voor elke respondent berekend op welke trede van de samenwerkingsladder hij of zij staat.

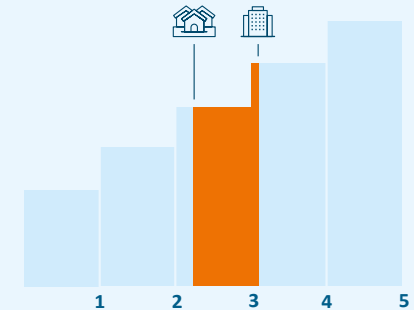
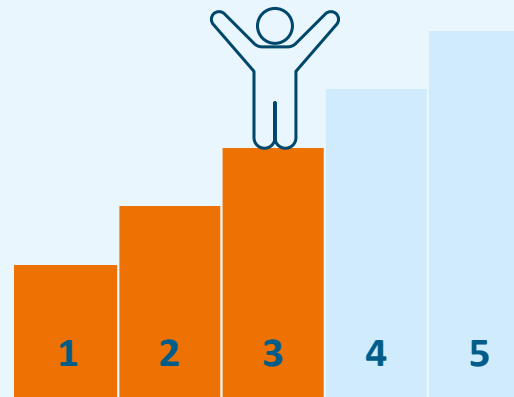
De tredes op de samenwerkingsladder lopen van 1 tot en met 5:

- Trede 1 – ontkenning
- Trede 2 – eerste stappen gezet
- Trede 3 – basis is gelegd
- Trede 4 – belangrijkste zaken op orde
- Trede 5 – voorbeeld voor anderen

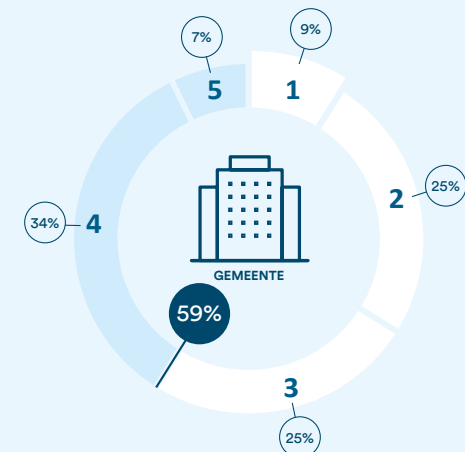
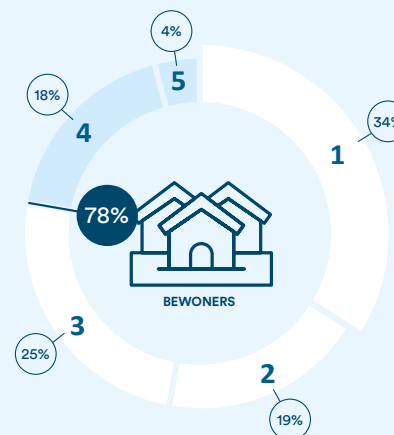
Als we naar het totaal van de scores kijken, zien we dat bewoners gemiddeld lager scoren (2,4) dan gemeenten (3,1). Dit is in lijn met 2024. Toen lagen de scores tussen 2,6 en 3,25.

Bewoners scoren lager op de samenwerkingsladder

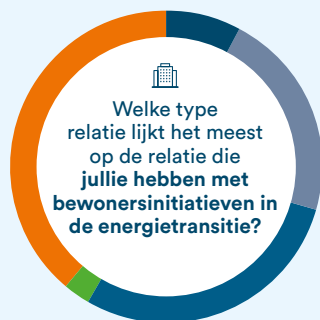
Bijna 80% van de bewoners scoort een trede 3 of lager en maar liefst **een derde (34%) staat op de laagste trede**. Bij gemeenten scoort 59% trede 3 of lager, **maar slechts 9% op trede 1**. Gemeenten scoren op de samenwerking **bijna 2 keer zo vaak trede 4 of 5** (41% versus 22% bewoners). Dit laat tegelijk zien – net als in 2024 – dat de samenwerking nog moet en kan groeien, want deze zit in tussen ‘eerste stappen gezet’ en ‘de basis is gelegd’.

De scores samen resulteert in een score tussen trede 2,4 (bewoners) en 3,1 (gemeenten).

Typen relatie

2025 2024 2023

8% 8% 10%

We hebben een afstandelijke relatie

22% 14% 13%

Onafhankelijk. We streven er naar bewonersinitiatieven zoveel mogelijk zonder onze steun te ontwikkelen en te laten voortbestaan

29% 30% 23%

Relatietype 'overheidssteun'. We geven financiële en/ of materiële steun. Zonder deze steun zouden ze waarschijnlijk niet bestaan

3% 7% 2%

Als een opdrachtgever – opdrachtnemer relatie. We hebben een contract afgesloten met bewonersinitiatieven voor het uitvoeren van bepaalde diensten. We betalen hiervoor en zijn formeel opdrachtgever

39% 41% 52%

Als een partnerschap waarin we als min of meer gelijkwaardige partners gezamenlijke doelen nastreven die we ook expliciet hebben uitgesproken. We zijn hierin samen aan het leren omdat veel nog onduidelijk is

Typen ondersteuning

2025 2024 2023

24% 27% 18%

We hebben een afstandelijke relatie

11% 12% 20%

Onafhankelijk. We streven er naar onze projecten zoveel mogelijk zonder externe steun te ontwikkelen en te laten voortbestaan

31% 26% 34%

Relatietype 'overheidssteun'. We krijgen financiële en/of materiële steun. Zonder deze steun zouden we onze activiteiten niet (volledig) kunnen doen

7% 3% 3%

Als een opdrachtgever – opdrachtnemer relatie. We hebben een contract afgesloten met de gemeente voor het uitvoeren van bepaalde diensten. De gemeente betaalt hiervoor en is formeel opdrachtgever

27% 32% 25%

Als een partnerschap waarin we als min of meer gelijkwaardige partners gezamenlijke doelen nastreven die we ook expliciet hebben uitgesproken. We zijn hierin samen aan het leren omdat veel nog onduidelijk is

Organisatie samenwerking

2025 2024 2023

33% ▲ 29% 30%

We geven informatie over energiebesparen en subsidies op onze website

26% ▼ 29% 28%

We bieden een contactpersoon die initiatieven met raad en daad bijstaat

16% ▼ 20% 16%

We geven eenmalig een financiële bijdrage

9% ■ 9% 11%

We geven een structurele financiële bijdrage

15% ▲ 13% 15%

We helpen financieel, materieel en met uren/ambtelijke ondersteuning om te professionaliseren en een verdienmodel te bouwen zodat bewonersinitiatieven hun eigen broek kunnen ophouden op termijn

2025 2024 2023

36% ▲ 35% 32%

De gemeente geeft informatie over energie en subsidies op hun website

26% ▼ 28% 25%

We hebben een contactpersoon die ons met raad en daad bijstaat

15% ■ 15% 17%

We hebben eenmalig een financiële bijdrage gekregen

15% ▲ 13% 16%

We krijgen structureel een financiële bijdrage

7% ▼ 8% 10%

De gemeente helpt ons financieel, materieel en met uren/ ambtelijke ondersteuning om te professionaliseren en een verdienmodel te bouwen zodat we onze eigen broek kunnen ophouden op termijn

2025 2024 2023

10% ▼ 19% 11%

We zorgen dat er een contactpersoon is

42% ▲ 32% 30%

We zorgen dat er een vast contactpersoon is die de opdracht heeft een langdurige relatie met bewonersinitiatieven op te bouwen

14% ▲ 12% 19%

Er is een faciliterend coördinatiepunt /loket binnen de gemeente met vertegenwoordigers van verschillende afdelingen waar bewonersinitiatieven besproken en ondersteund worden

23% ▼ 32% 29%

We bieden een vast contactpersoon die intern bij de gemeente andere afdelingen betreft

10% ▲ 5% 11%

We bieden een vast contactpersoon die ook een aantal uren meewerkt bij de initiatieven

2025 2024 2023

35% ▲ 31% 33%

We hebben een contactpersoon bij de gemeente

20% ▼ 25% 22%

We hebben een vast contactpersoon bij de gemeente waarmee we een langdurige relatie opbouwen

16% ▲ 15% 14%

Er is een faciliterend coördinatiepunt /loket binnen de gemeente met vertegenwoordigers van verschillende afdelingen waar bewonersinitiatieven besproken en ondersteund worden

25% ■ 25% 28%

We hebben een vast contactpersoon die intern bij de gemeente andere afdelingen betreft

4% ■ 4% 3%

We hebben een vast contactpersoon bij de gemeente die een aantal uren per week werk voor ons initiatief doet

aanbevelingen

1

Betrek bewoners structureel en vroegtijdig bij beleidsvorming

Gemeenten zitten klem tussen beleidsdruk en praktijk, waardoor samenwerking in de knel komt. Maar als bewoners zich buitenspel gezet voelen, is de kans is groot dat het reeds aanwezige wantrouwen verder wordt versterkt. Creëer een continu proces van met elkaar in gesprek zijn over de toekomst van de buurt. Niet enkel als er iets concreets gaat gebeuren. Zo trek je samen op en voorkom je wederzijdse verrassingen. Dit is de basis voor een stevige en langdurige samenwerking. Want de energietransitie en andere grote maatschappelijke uitdagingen kunnen alleen slagen als beleid en praktijk samenkomen.

2

Richt je interne organisatie in op bewonersparticipatie

Maak capaciteit vrij, leidt ambtenaren op en zorg voor interne afstemming. Steun bewonersinitiatieven structureel en help ze 'opgroeien'. Niet alleen financieel, maar ook door kennis te delen en vaste aanspreekpunten in te stellen. Geef ambtenaren de mogelijkheid om opleidingen en trainingen te volgen over denken met, in plaats van vóór bewoners. Interne afstemming binnen de verschillende afdelingen van gemeenten is nodig om dit te laten werken, want ook het dagelijks leven is niet georganiseerd in beleidssectoren.

3

Kijk breder dan de energietransitie: luister naar de buurt

Niet alleen voor gemeenten geldt dat ze moeten luisteren naar bewoners. Ook bewonersinitiatieven zullen moeten inspelen op de behoefte en de taal van de buurt. Vergeet niet te vragen waarin buurtgenoten geïnteresseerd zijn en wees je bewust dat je soms eerst moet investeren in andere type acties om de sociale verbinding voor elkaar te krijgen.

“Veel meer bij start van trajecten betrokken worden, bij de idee-vorming. Nu is het vaak dat gemeente al heel traject heeft uitgedacht en ons om input gevraagd wordt.”

een actieve bewoner

buren met buurkracht: Kloetinge

In Kloetinge reageerden Rob, Jaap, Wim en Cor op een oproep van de Vereniging Dorpsbelangen Kloetinge (VDK). Zij zochten bewoners die wilden meehelpen om hun dorp te verduurzamen. Na een jaar liggen de eerste zonnepanelen op de daken en staan de volgende acties alweer op stapel. Wim Twigt, buurtteamlid vanaf het eerste uur, vertelt over zijn ervaringen.

Via een vragenlijst vroeg het buurtteam naar de wensen van hun dorpsgenoten, daaruit bleek dat vooral interesse was voor zonnepanelen. De informatieavond die volgde,

trok minder bezoekers dan gehoopt, maar het team liet zich niet uit het veld slaan. Met doorzettingsvermogen en ondersteuning van Buurkracht bleven ze hun burens enthousias-

meren. En met succes: de eerste zonnepanelen zijn geplaatst, en een actie voor groene daken en gevelisolatie is in april gepresenteerd.

“Samen werken om morgen een beetje beter te maken”

Wim

Wim hoopt dat hun aanpak andere buurten inspireert. Zijn advies? “Wees geduldig en blijf in gesprek met je buurt. Het kost tijd, maar uiteindelijk werkt het. En maak gebruik van Buurkracht! Dat ontzorgt. Onze buurtbegeleider Johan van de Velde begeleidt en helpt ons als team en via Buurkracht Online kunnen wij onze eigen communicatiemiddelen maken zodat we online kunnen communiceren met onze buurtbewoners. Heel laagdrempelig.”

LEES HET HELE
VERHAAL

V.l.n.r. Rob van Diemen, Cor de Rijke, Jaap Walhout en Wim Twigt

samenwerken met bewonersinitiatieven kun je leren

De energietransitie leidt voor bewoners tot ingrijpende veranderingen in hun meest kostbare bezit, namelijk hun huis. Het heeft impact op hun leven en thuisgevoel: hoe je kookt, verwarmt, de gezelligheid en comfort. Kortom, hun leefomgeving. Logisch dat bewoners een stem willen hebben en mee willen praten en beslissen. Zij organiseren zich steeds vaker in bewonersinitiatieven.

Gemeenten, als regisseur van de energietransitie, onderkennen de rol van bewoners en bewonersinitiatieven steeds meer. Maar echt samenwerken blijkt in de praktijk nog best lastig. Dat blijkt ook uit de resultaten van 'de nationale buurkracht monitor 2025' (zie pagina 20).

Buurkracht heeft ruim 12 jaar ervaring in het samenwerken met bewoners. En heeft met universiteiten en hogescholen veel kennis opgebouwd over dit onderwerp. Onder de noemer **Buurkracht Academie** delen we deze kennis en ervaring via:

- Publicaties, zoals whitepapers en artikelen
- Partners, zoals Binnenlands Bestuur waar we kennispartner zijn
- Presentaties op online en offline bijeenkomsten, zoals webinars en congressen
- Ons lidmaatschap van netwerken zoals Collectieve Kracht en de Participatietafel Energie
- Deelname aan nationale en Europese onderzoeksprojecten

nieuw!

En vanaf eind 2024 voor het eerst ook via een training voor gemeenteambtenaren: **'samenwerken met bewonersinitiatieven in de energietransitie'**. Deze training combineert gedragswetenschappelijke inzichten met praktijkervaringen. Tijdens de intervisiebijeenkomsten ga je aan de slag met praktijkcasussen en krijg je ondersteuning bij vraagstukken uit je dagelijkse werk.

De training bestaat uit 1 trainingsdag op locatie en 6 intervisiebijeenkomsten. Na afloop van deze training heb je

- Meer kennis en inzicht in bewonersinitiatieven in de energietransitie.
- De vaardigheid om bewuste keuzes te maken over jouw rol bij deze initiatieven.
- Kennis over effectieve samenwerking met bewonersinitiatieven en oplossen voor praktijkvraagstukken.

Door de contacten met andere gemeenten breid je ook meteen je netwerk uit.

STARTDATA EN
MEER INFORMATIE

“Het beleid is erop gericht dat ambtenaren meer naar buiten moeten treden en de buitenwereld naar binnen. Die combinatie vraagt om een andere manier van handelen en daar sluit deze training goed op aan.”

Jos Habraken
promoter duurzaamheid
bij de Gemeente Nuenen

Deelnemer training ‘Samenwerken
met bewonersinitiatieven’
december 2024

samen sterk voor sterke buurten

Buurkracht gelooft in de kracht van samenwerking. Daarom trekken we op met partners die – ieder op hun eigen manier – bijdragen aan meer leefbaarheid, duurzaamheid en verbondenheid in buurten. Samen maken we nog meer mogelijk.

Buurkracht vormt samen met klimaatstichting HIER, de Natuur en Milieu-federaties, Energie Samen en LSA bewoners al ruim vijf jaar de Participatiecoalitie Energietransitie. Deze vijf maatschappelijke partners ondersteunen en versterken gezamenlijk bewoners-initiatieven op het gebied van energie. Ieder vanuit hun eigen expertise.

Participatiecoalitie

Het sociale aspect van samen met je burens aan de slag gaan is steeds vaker een thema binnen buurtteams. Eenzaamheid tegengaan, maar ook om burens een handje te helpen. In de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp bundelen LOC Waardevolle zorg, Nederland Zorgt voor elkaar, Espria Ledenvereniging, Zorghulp, LSA bewoners en Buurkracht hun krachten. Allen maken zich sterk voor een zorgzame samenleving, waarin iedereen ertoe doet. Waarin iedereen kan bijdragen en burens voor elkaar klaarstaan.

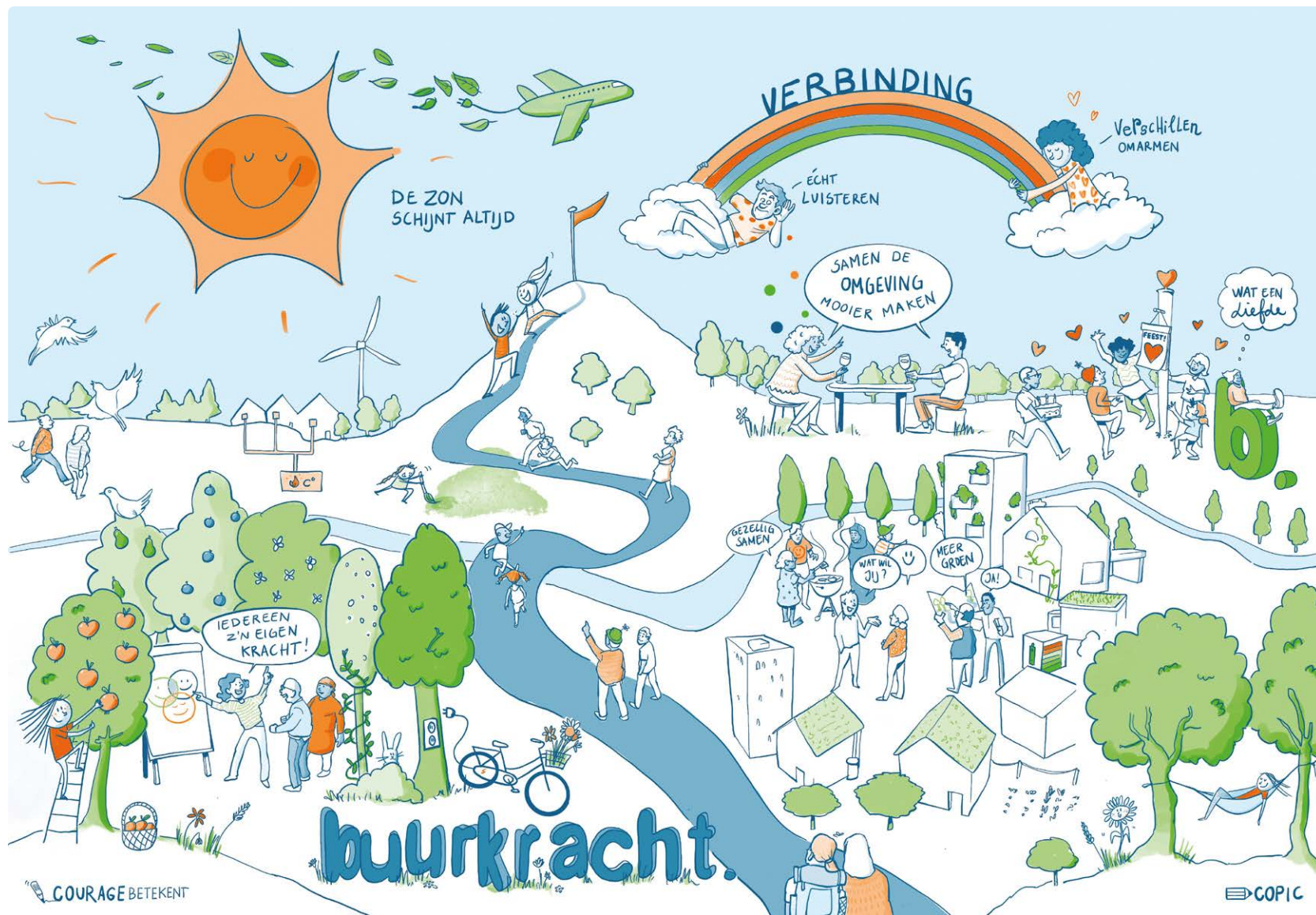
**Participatiecoalitie
welzijn, zorg en hulp**

Buurtteams gaan – naast verduurzamen – steeds vaker aan de slag met andere thema's. Om ze te helpen hun ideeën te realiseren, is Buurkracht partner van het Univé Buurtfonds. Voor projecten die de leefbaarheid en sociale cohesie in buurten verbeteren, kan een donatie tot 5000 euro aangevraagd worden. Buurkracht ondersteunt de teams bij hun aanvraag en de uitkering van de donatie.

Op het gebied van vergroenen, biodiversiteit en klimaatadaptatie werken wij samen met Stichting Steenbreek. Een landelijke kennis- en netwerkorganisatie die experts, handelingsperspectief en campagnes levert.

Deze afbeelding is het resultaat van het evenement Samen sterk met buurkracht 2024. Daar schetsten deelnemers de ideale wereld van bewonersinitiatieven en gemeenten.

wij helpen buurkracht opwekken

**meer weten
over buurkracht?**

Neem contact op via
support@buurkracht.nl
of bezoek onze website
[buurkracht.nl](https://www.buurkracht.nl)